

APRECIEREA SUFICIENTĂ A PROBELOR LA TERMINAREA URMĂRIRII PENALE

Alexandru STOLEARENCO

Înfăptuirea justiției penale depinde în mare măsură de ansamblul normelor care reglementează administrarea și aprecierea calitativă a probelor. În cadrul dispozițiilor care reglementează desfășurarea procesului penal, normele privitoare la instituția procesuală a probelor și a mijloacelor de probă, precum și rolul subiecților de drept ce aprețesc probele, prezintă o deosebită importanță, atât pentru faptul că ele sunt strâns legate de stabilirea stării de fapt a infracțiunilor, cât și pentru aceea că, în cea mai mare parte a procesului, se pun probleme legate de probe și de mijloace de probă.

Aprecierea probelor reprezintă acel proces mental de evaluare și comparare a probelor pentru a desprinde o concluzie asupra valorii lor, în ceea ce privește stabilirea faptelor și împrejurărilor supuse probațiunii unde organul de urmărire penală și instanța de judecată sunt obligate să lămurească cauza sub toate aspectele, pe bază de probe în vederea aflării adevărului, potrivit convingerii lor.

Cuvinte-cheie: proces penal, probe, organ de urmărire penală, instanță de judecată, convingere proprie, activitate intelectuală, conștiință juridică.

SUFFICIENT ASSESSMENT OF THE EVIDENCE AT THE END OF THE CRIMINAL INVESTIGATION

Alexandru STOLEARENCO

The administration of criminal justice depends to a large extent on all the rules governing the administration and qualitative assessment of evidence. In the provisions governing the conduct of criminal proceedings, the rules on the procedural institution of evidence and means of evidence, as well as the role of subjects of law who assess the evidence, are of particular importance, both for the fact that they are closely related to establishing the state of affairs, of crimes, as well as the fact that, for most of the trial, there are problems with evidence and means of proof.

Appraisal of evidence is the mental process of evaluating and comparing evidence in order to reach a conclusion as to its value in establishing the facts and circumstances subject to proof, where the prosecuting authority and the court are obliged to clarify the case in all respects on the basis of the evidence in order to find the truth, according to their conviction.

Keywords : criminal trial, evidence, the criminal investigation body, the court, own belief, intellectual activity, judicial consciousness.

Introducere. Urmărirea penală presupune activitatea de efectuare a cercetărilor asupra unui caz în urma căruia se administrează probe, iar organul de urmărire penală trebuie să efectueze toate acțiunile în limitele legii pentru a putea descoperi fapta și persoana care a săvârșit această faptă.

Pentru soluționarea cauzelor penale, organele de drept au nevoie de date sau informații care să conducă la concluzia existenței sau inexistenței infracțiunii, vinovăției sau nevinovăției infractorului.

Astfel în scopul stabilirii adevărului în procesul penal, este necesară o activitate cognitivă în care subiecții implicați într-o cauză penală efectuează acțiuni în vederea asigurării cercetării sub toate aspectele, complete și obiective, ale circumstanțelor cauzei, iar în

Introduction. The criminal investigation involves the activity of carrying out investigations on a case in which evidence is administered and the criminal investigation body must carry out all actions within the limits of the law in order to discover the deed, as well as the person who committed this act. In order to solve criminal cases, the law enforcement authorities need data or information leading to the conclusion of the existence or non-existence of the crime, guilt or innocence of the offender.

Thus, in order to establish the truth in the criminal process, it is necessary a cognitive activity in which the subjects involved in a criminal case carry out actions in order to ensure the investigation of all aspects, complete and objective, of the circumstances of the case and in any activity of establishing the truth

orice activitatea de stabilire a adevărului elementele care duc la realizarea cunoașterii sunt dovezile. La fel se întâmplă și în procesul penal, însă aici dovezile care duc la realizarea cunoașterii poartă denumirea de probe.

Metode și materiale aplicate. În contextul studiului efectuat au fost utilizate un șir de metode de cercetare, precum ar fi: metoda analizei, metoda comparativă, metoda logică, metoda sistematică, iar printre oamenii de știință care au investigat sub diferite aspecte tema aprecierii probelor în procesul penal, sunt: I. Dolea, V. Bîcu, I. Tanoviceanu, T. Toader, I. Neagu, A. Tulbure, С. Бурмагин, М. Чельцов, Ю. Орлов și alții.

Rezultate obținute și discuții. Din momentul declanșării procesului penal și până la soluționarea definitivă a cauzei deduse judecății, toate problemele fondului cauzei sunt rezolvate cu ajutorul probelor și, ca urmare a acestui fapt, datorită rolului însemnat pe care îl au probele în administrarea justiției penale, unii autori au afirmat că întregul proces penal este dominat de problema probelor [4, p. 98], și anume administrarea calitativă a acestora, admiterea și anexarea lor la dosarul penal, inclusiv aprecierea lor la faza de urmărire penală, precum și la faza de judecare.

Problema aprecierii suficiente a probelor constă în faptul că în acest sens termenul „suficiența probelor” are o valoare subiectivă ce variază de la caz la caz, dat fiind că în unele situații de investigare a infracțiunii, pentru a constata vinovăția infractorului, este necesar ca organul de urmărire penală să întreprindă numeroase acțiuni de cercetare și să efectueze diverse procedee probatorii, iar în alte situații, indiferent care ar fi gravitatea infracțiunii comise, este acceptabil doar un număr minim de dovezi pentru a remite cauza procurorului cu propunerea de terminare a urmăririi penale.

În acest sens observăm faptul că oricât de simplă ar fi cauza penală aflată în gestiunea organului de urmărire penală, pentru soluționarea ei întotdeauna sunt necesare probe care ulterior vor sta la baza învinuirii infractorului, iar acest lucru se datorează aprecierii lăuntrice a organului de urmărire penală care, constatând că probele administrate sunt concludente și suficiente pentru a termina urmărirea penală, înaintează procurorului dosarul însoțit de un raport motivat ce ulterior servește drept modalitate de sesi-

the elements that lead to the achievement of knowledge are the evidence as in the criminal process, but here the evidence that leads to the achievement of knowledge is called evidence.

Methods and materials applied. In the context of the study, a number of research methods were used, such as: analysis method, comparative method, logical method, systematic method and among the scientists who investigated in various aspects the issue of evidence in criminal proceedings, are: Dolea I, Bîcu V, Tanoviceanu I, Toader T., Neagu I, Tulbure A, Бурмагин С, Чельцов М; Орлов Ю and others.

Results obtained and discussions. From the moment criminal proceedings are initiated until the final resolution of the case before the court, all substantive issues of the case are resolved with the help of evidence and, as a result of this fact, due to the significant role that evidence plays in the administration of criminal justice, some authors have argued that the entire criminal process is dominated by the issue of evidence [4, p. 98], namely their qualitative administration, their admission and annexation to the criminal file, including their assessment at the prosecution and trial stages.

The problem with sufficient evidence is that in this sense the term “sufficient evidence” has a subjective value that varies from case to case, given that in some situations of investigation of the crime, in order to establish the guilt of the offender, it is necessary to the criminal investigation body to undertake numerous investigative actions and to carry out various evidentiary proceedings, and in other cases, regardless of the seriousness of the crime committed, only a minimum amount of evidence is acceptable to remit the prosecutor’s case with the proposal to end the criminal investigation.

In this sense, we note that no matter how simple the criminal case in the management of the criminal investigation body, for its solution there is always necessary evidence that will later be the basis for the accusation of the offender, and this is due to the internal assessment of the criminal body. Criminal investigation, which finds that the evidence administered is conclusive and sufficient to complete the criminal investigation, submits to the prosecutor the file accompanied by a reasoned report which subsequently serves as a means of notifying the court.

zare a instanței de judecată.

Formulările „în dosar nu există probe suficiente care să confirme vinovăția” sau „judecătorul fără temeiuri suficiente a recunoscut vinovat...” sau „pe caz s-au adunat suficiente probe ce confirmă vinovăția” sunt des folosite în practica judiciară [11], iar în acest sens Plenul Curții Supreme de Justiție, prin decizii pe cazuri concrete, dezvăluie esența legii și cerințele conținute în aceasta pentru a lua hotărâri în cazul în care există suficiente probe. În toate aceste cazuri, concluzia că probele sunt suficiente sau insuficiente se bazează pe o apreciere legală și calitativă a ansamblului de probe.

Odată cu mărirea cantității probelor, cu corespunderea obiectivă sau parțială a conținutului lor, crește și siguranța acestora, urmată în continuu și de creșterea siguranței stabilirii circumstanțelor ce intră în obiectul probatoriu. De aceea, în timpul determinării limitelor procesului probatoriu pe un caz concret trebuie de avut în vedere importanța probelor corespunzătoare nu doar pentru stabilirea circumstanțelor ce intră în obiectul procesului probatoriu, ci și pentru verificarea informațiilor deja adunate, pentru evitarea scăpărilor și lichidarea contradicțiilor ce au apărut în materialul probatoriu.

În acest sens, pe un plan particular, pot fi desfășurate câteva acțiuni de urmărire penală pentru stabilirea uneia și aceleiași circumstanțe. Acceptarea în procesul probatoriu a datelor despre unele și aceleiași fapte din diferite surse, interdependente una de alta, sau din aceleiași surse de informație este o rezervare sau legătură paralelă a subsistemelor informațiilor ce influențează efectiv sporirea siguranței tuturor sistemelor în întregime.

Aprecierea probelor în cadrul procesului penal constituie unul dintre cele mai importante momente ale acestui proces, deoarece toate probele acumulate și volumul de muncă depus de către părțile în proces se concretizează în soluția ce va fi dată în urma acestei activități complexe de către instanța de judecată și care, de cele mai multe ori, este extrem de dificil de stabilit.

Astfel observăm că aprecierea probelor în procesul penal formează „materia principală” pe care subiecții activi ai procesului penal o dezvoltă pe întreaga perioadă de desfășurare a procesului și, în rezultat, judecătorul pronunță o soluție conform convingerii personale, întemeiată pe normele de drept și de mo-

The statement “there is insufficient evidence in the case to prove guilt” or “the judge without sufficient grounds found guilty ...” or “if sufficient evidence has been gathered to prove guilt” are used in judicial practice [11], and in this sense the Plenum of the Supreme Court of Justice, through decisions on concrete cases, reveals the essence of the law and the requirements contained in it to make decisions in case there is sufficient evidence. In all these cases, the conclusion that the evidence is sufficient or insufficient is based on a legal and qualitative assessment of the body of evidence.

With the increase of the quantity of evidence, with the objective or partial correspondence of its content, the certainty of the evidence increases, and therefore the certainty of establishing the circumstances that are the subject of the evidence. Therefore, when determining the limits of the evidentiary process in a specific case, it is necessary to take into account the importance of adequate evidence not only for establishing the circumstances of the evidentiary process, but also for verifying the information already gathered, avoiding leaks and eliminating contradictions in the evidentiary material.

On this line, on a particular level, several criminal prosecution actions may be carried out to establish the same circumstances. Receiving in the evidentiary process data about some and the same facts from different interdependent sources or from the same sources of information is a reservation or parallel link of the information subsystems that effectively influences the increase of the security of all systems as a whole.

The assessment of the evidence in the criminal process is one of the most important moments of the criminal process, because all the evidence gathered and the workload submitted by the parties to the trial materialize in the solution that will be given following these complex activities by the court, which is often extremely difficult.

Thus, we note that the assessment of evidence in criminal proceedings forms the “main matter” that the active subjects of the criminal process develop throughout the course of the trial and, as a result, the judge pronounces a solution according to personal conviction, based on the rules of law and moral protection,

rală, cu protejarea drepturilor și intereselor justițiabililor [5, p. 21].

Unii autori susțin ideea precum că principiul liberei aprecieri a probelor nu constituie o categorie parte componentă a independenței judecătorilor, ci este tangență acesteia; însă în literatura de specializare au fost realizate multiple încercări de a face distincție între principiile independenței judecătorului și libertății de apreciere a probelor. Astfel, conform opiniei cercetătorului român I. Neagu [6, pag. 454], aprecierea probelor este unul dintre cele mai importante momente ale procesului penal, deoarece întregul volum de muncă depus de către organele de urmărire penală, instanțele judecătorești și de către părțile din proces se concretizează în soluția ce va fi dată în urma unei activități.

Intima convingere a judecătorului în procesul penal operează concludent cu principiul independenței judecătorului; acest principiu îi implică în activitatea sa cerința soluționării litigiilor fără imixtiunea unui organ de stat sau din partea vreunei persoane [2, p. 87]. Independența este necesară pentru a asigura imparțialitatea față de participanți, judecătorul păstrându-și o atitudine echidistantă față de părțile din proces.

Apreciind probele în scopul de a atinge obiectivul întregului sistem de drept ce rezidă în constatarea tuturor elementelor infracțiunii, precum și în elucidarea circumstanțelor cauzei, care împreună formează obiectul de studiu a probațiunii în procesul penal, subiecții aprecierii discută logic despre stabilirea și verificarea tuturor versiunilor criminalistice cu privire la cauza penală și efectuează operațiuni logice îndreptate spre analizarea probelor, calculând esența și relevanța acestora pentru caz.

Activitatea logico-intelectuală, care însăși compune conținutul aprecierii probelor în procesul penal, nu este strict reglementată de lege, iar subiecții aprecierii sunt independenți în alegerile sale, liberi de a-și expune opinia și de a aplica prevederile legislației în toate problemele apărute conform propriei lor convingeri și chiar nu sunt în nicio măsură obligați de a se justifica în fața cuiva pentru modul în care au înțeles buchia legii și cum aceasta a fost aplicată.

Aprecierea suficientă a probelor este o activitate complexă și se consideră a fi unul din

with the protection of the rights and interests of litigants [5, p. 21].

Some authors argue that the principle of free assessment of evidence is not a constituent part of the independence of judges but is tangential to it, but in the literature many attempts have been made to distinguish between the principles of independence of the judiciary and freedom of assessment samples. Thus, according to the opinion of the Romanian researcher I. Neagu [6, pag. 454], the assessment of evidence is one of the most important moments of the criminal proceedings, because the entire workload of the prosecution, the courts and the parties to the proceedings is embodied in the outcome of a case.

Intimate conviction of the judge "in criminal proceedings operates conclusively with the principle of independence of the judge, this principle implies in his activity the requirement to resolve disputes without the interference of a state body or any person [2, p. 87]. Independence is necessary to ensure impartiality towards the participants, who maintain an equidistant attitude towards the parties to the process.

Appreciating the evidence in order to achieve the objective of the entire legal system which lies in finding all the elements of the crime as well as in elucidating the circumstances of the case, which together form the object of study of probation in criminal proceedings, subjects of assessment, logically discuss the establishment, verification of all forensic versions regarding the criminal case and performs logical operations aimed at analyzing the evidence, its essence and relevance to the case.

This logical-intellectual activity, which is the very content of the assessment of evidence in criminal proceedings, is not strictly regulated by law and the subject of the assessment is independent in his choices, free to express his opinion and to apply the provisions of the law in all matters arising according to his own conviction and is in no way obliged to justify himself to anyone for his understanding of the law and how it has been applied.

Sufficient assessment of evidence is a complex activity and is considered to be one of the most relevant moments of the criminal process regardless of the phase and subject of the assessment and this is explained by the fact

cele mai relevante momente ale procesului penal, indiferent de subiectul aprecierii, iar acest fapt se explică prin aceea că întreaga activitate dinamică a organului de urmărire penală, inclusiv munca ce a fost depusă și toate probele acumulate de către ofițerii de urmărire penală, se materializează în soluția ce va fi pronunțată de către instanța de judecată [12, p. 128].

În pofida celor menționate, nu putem fi de acord cu opinia unor autori care atribuie aprecierea probelor colectate și verificate într-un proces penal la etapa finală a probatoriului, sau o reduc doar la sfârșitul fiecărei etape a procesului penal [10]. Aprecierea probelor este o activitate logico-juridico-rațională efectuată după anumite reguli, care fiind inseparabilă de natura procesului penal, însoțește întreaga activitate procesuală efectuată de autoritățile organului de urmărire penală și după caz a procurorului, iar în final și a instanței de judecată, începând cu pornirea procesului penal prin formele sale de sesizare până la verificarea executării pedepsei de către autoritățile de supraveghere.

Cu alte cuvinte spus, rezultatul aprecierii calitative a probelor în faza finală a probatoriului este realizarea adevărului într-un proces penal, iar în etapele intermediare – stabilirea adevărilor relative, care sunt doar părți ale adevărului în cauză.

Codul de procedură penală expres indică că judecătorul și persoana care efectuează urmărirea penală apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate, precum că nicio probă nu are putere probantă dinainte stabilită [1, art. 27].

Libera apreciere a probelor înseamnă că legea, indicând mijloacele de probă din care pot fi obținute date prin care se stabilesc circumstanțele necesare de probat, de regulă se abține de la indicarea prin intermediul căror mijloace de probă necesită să fie probate circumstanțele care urmează să fie dovedite în procesul penal. Libera apreciere a probelor exclude posibilitatea oferirii unei puteri dinainte stabilite unei anumite probe. Această regulă este în contrast cu sistemul probelor legale în care mijloacele de probă sunt limitate și ierarhizate de lege, adică au o valoare dinainte stabilită [8, p. 28].

În rezultatul aprecierii libere a probelor de către subiecții aprecierii, sunt adoptate hotărâri cu caracter oficial (ordonanța de pu-

that the dynamic activity of the criminal investigation body, including the work that was submitted and all the evidence accumulated by the criminal investigation officers, is materialized in the solution that will be pronounced by the court [12, p. 128].

Despite the above, we cannot agree with the opinion of some authors who attribute the assessment of the evidence collected and verified in a criminal trial to the final stage of the evidence, or reduce it only at the end of each stage of the criminal trial [10]. The assessment of evidence is a logical-legal-rational activity performed according to certain rules that are inseparable from the nature of the criminal process, it accompanies the entire procedural activity performed by the authorities of the criminal investigation body and, as the case may be, the prosecutor as with startup, the criminal process through its forms of notification until the verification of the execution of the sentence by the supervisory authorities.

In other words, the result of the qualitative assessment of the evidence in the final phase of the evidence is the establishment of the truth in a criminal trial, and in the intermediate stages - the establishment of relative truths, which are only parts of the truth in the case.

The Code of Criminal Procedure expressly states that the judge and the person executes the criminal investigation assess the evidence in accordance with their own conviction, formed after the investigation of all the evidence administered, as well as that no evidence has pre-established probative value [1, art. 27].

Free assessment of evidence means that the law, indicating the means by which data can be established to set the circumstances necessary to prove, usually refrains from indicating by the means of proof necessary to prove the circumstances to be proved in criminal proceedings. Free appreciation of evidence excludes the possibility of giving a pre-stability power to a particular evidence. This rule is in contrast to the system of legal evidence in which the means of proof are limited and ranked by law, meaning they have a value already established [8, p. 28].

As a result of the free assessment of the evidence by the subjects of the assessment, decisions of an official nature are adopted (in-

ner sub învinuire sau ordonanța de scoaterea persoanei de sub urmărire penală, hotărârile privind aplicarea sau revocarea măsurilor preventive, sentințele instanței de judecată ș.a.). Ceilalți participanți ai procesului penal (partea vătămată, bănuitul, avocatul), în urma aprecierii libere a tuturor probelor accesibile pentru ei la etapa actuală a procesului, au dreptul de a înainta cereri și plângeri, care produc efecte doar în urma adoptării unei hotărâri de către organul competent.

Judecătorul, organul de urmărire penală și procurorul apreciază probele în conformitate cu propria lor convingere, formată în urma cercetării tuturor probelor administrate. Convingerea intimă este un rezultat al desfășurării unui proces psihic în cadrul căruia elementele de ordin obiectiv (probele) dau naștere unui sentiment de certitudine în legătură cu existența sau inexistența infracțiunii, existența sau inexistența vinovăției făptuitorului [6, p. 267].

Libera convingere și libera apreciere a probelor nu înseamnă arbitrar, ci libertatea de a aprecia probele în mod rezonabil, imparțial onest, iar instanța de judecată, procurorul și organul de urmărire penală trebuie să-și motiveze convingerea, care pentru a fi controlabilă necesită să fie conștientă, să se sprijine pe certitudinea că nu se poate realiza decât printr-o serioasă cercetare și o desăvârșită valorificare a probelor, atunci când acestea sunt necomplete, echivoce, indirecte și mai ales contrazicătoare [8, p. 69].

Prin urmare, pe baza celor anterior declarate, se observă faptul că aptitudinea și capacitatea deplină de apreciere a probelor o deține doar organul de urmărire penală în faza de urmărire penală și, respectiv, instanța de judecată în faza de judecată.

O condiție indispensabilă privind aprecierea liberă a probelor este neluarea unor decizii fără a se analiza și aprecia legal toate probele existente, coroborându-le unele cu altele. Totalitatea necesară de probe este determinată prin intermediul obiectului probațiunii și pertinentei probelor, regulilor de colectare a probelor și admisibilității acestora. Respectarea regulilor enunțate mai sus reprezintă o garanție importantă a legalității și temeiniciei hotărârilor procesuale adoptate în cadrul examinării și soluționării cauzelor penale, fiind temelia formării intimei convingeri a subiecților oficiali a

dictment order or order to remove the person from criminal proceedings, decisions on the application or revocation of preventive measures, court judgments, etc.). The other participants in the criminal proceedings (the injured party, the suspect, the lawyer) have the right to submit requests, complaints, which are only effective after a decision has been taken by the competent body, after a free assessment of all the evidence available to them at the current stage of the proceedings.

The judge and the criminal investigation body, the prosecutor assess the evidence in accordance with their own conviction, formed following the investigation of all the administered evidence. Intimate conviction is a result of a psychic process in which objective elements (evidence) give rise to a sense of certainty about the existence or non-existence of the crime, the existence or non-existence of the perpetrator's guilt [6, p. 267].

Free conviction and the free assessment of evidence are not unreasonable, but the freedom to assess evidence reasonably, impartially and honestly, and the court, the prosecutor and the prosecution body must state their reasons which, in order to be controllable, must be conscious and national, to rely on the certainty that can only be achieved through serious research and a thorough use of evidence when it is incomplete, equivocal, indirect and especially contradictory [8, p. 69].

Therefore, on the basis of what has been stated above, it is noted that only the prosecuting authority has the full competence and capacity to assess the issues during the prosecution phase and the court during the trial phase.

An indispensable condition for the free assessment of evidence is the lack of decision-making without analyzing and legally assessing all existing evidence in conjunction with each other. The totality of evidence required shall be determined by the object of the evidence and the relevance of the evidence, the rules for the collection of evidence and their admissibility. Respecting the rules set forth above is an important guarantee of the legality and validity of procedural decisions adopted in the examination and settlement of criminal cases, being the foundation of the formation of the intimate conviction of the official subjects

procesului penal [3, p. 107].

Implementarea principiului liberei aprecieri a probelor are drept consecință asigurarea garantată cu mijloace procesuale a independenței judecătorilor și supunerii lor numai legii în cadrul înfăptuirii justiției, precum și formarea unor condiții de garantare a independenței și imparțialității ofițerului de urmărire penală și a procurorului.

În contextul celor relatate, observăm că aprecierea liberă a probelor se constituie într-o garanție a realizării drepturilor și libertăților persoanei și în final determină atitudinea instanței de judecată vizând vinovăția sau nevinovăția inculpatului, în aplicarea pedepsei penale și eliberarea de această pedeapsă. Libertatea de convingere nu poate fi înțeleasă pe deplin decât atunci când ea are ca scop transformarea magistratului dintr-un mecanism de aplicat litera Legii într-un om cu rațiune, care înțelege că are de-a face cu oameni și că rolul său este de a le apăra interesele și a le rezolva conflictele în cel mai adecvat mod cu putință. Firește, toate acestea cer timp, dedicație și o anumită încredere în statutul de judecător, cu o conștientizare a faptului că reprezintă o putere separate și independentă în stat; anume de aceea i s-a dat această putere, independență și libertate în aprecieri: pentru a identifica soluții și pentru a-și asuma răspunderea, în cazul în care este sigur că astfel își îndeplinește cel mai bine sarcina sa nobilă – atât timp cât se află în limitele cadrului legal.

În etica judiciară, independența judecătorului în cadrul procedurii de judecată este determinată și asigurată anume prin aprecierea liberă a probelor, bazată pe convingerea intimă [7, p. 29], iar cel mai relevant moment al aprecierii probelor se manifestă cu ocazia deliberărilor, atunci când instanța de judecată trebuie să-și formeze o părere personală raportată la materialul probator colectat pe parcursul derulării procesului penal.

Prin urmare, observăm faptul că intima convingere a instanței de judecată nu trebuie să constituie o părere pur subiectivă – chiar dacă uneori opinia unui judecător poate să fie diferită de cea a altui judecător din complet –, soluționarea cauzei și felul în care se apreciază probele urmând să fie întemeiate pe evaluarea corectă a faptelor în conștiința judecătorului și pe înțelegerea exactă a circumstanțelor.

of the criminal process [3, p. 107].

The implementation of the principle of free assessment of evidence leads to the guaranteed assurance by procedural means of the independence of judges and their submission only to the law in the administration of justice, as well as the formation of conditions to guarantee independence and impartiality, the prosecuting officer and the prosecutor.

In the context of the above, we note that the free assessment of evidence is a guarantee of the realization of the rights and freedoms of the person and ultimately determines the attitude of the court regarding the guilt or innocence of the defendant, in the application of criminal punishment and release and conviction can only be fully understood when it aims to transform the magistrate from a mechanism for enforcing the letter of the law into a man of reason who understands that he is dealing with people and that his role is to defend their interests, and resolve their conflicts in the most appropriate way possible. Of course, all this requires time, dedication and a certain trust in the status of the judge, but, more precisely, an awareness of the fact that he ensures separate, independent power in the state, which is why he was given this power, independence and freedom, appreciations: to identify solutions and to take responsibility if he is convinced that this is the best way to fulfill his noble task - as long as it is kept within the limits of the legal framework.

In judicial ethics, the independence of the judge in the trial is determined and ensured by the free assessment of evidence based on intimate conviction. [7, p. 29], and the most relevant moment of the assessment of evidence is manifested during the deliberations, when the court must form or personal opinion related to the evidence collected during the criminal proceedings.

We therefore note that the intimate conviction of the court should not be a purely subjective opinion - even if sometimes the opinion of a judge may differ from that of another full judge - the resolution of the case and the way the evidence is assessed will be based on the correct assessment of the facts in the judge's conscience and on the exact understanding of the circumstances.

Din considrentul că sentința pronunțată poate să influențeze în mod radical viața unor persoane, judecătorul trebuie să cunoască pe deplin realitatea tuturor împrejurărilor cauzei penale, astfel încât acesta să fie sigur că sentința pe care o va pronunța este una corectă [9, p. 305].

Analizând atribuțiile judecătorului și esența judecării cauzelor, conchidem faptul că aprecierea probelor în cadrul desfășurării fazei judecării constituie unul dintre cele mai importante momente ale procesului penal și nu doar ale fazei respective, deoarece toate probele adunate în faza de urmărire penală și volumul de muncă efectuat de către toți subiecții procesului se concretizează în soluția ce va fi dată în urma acestei activități complexe de către instanța de judecată.

Astfel, aprecierea probelor puse la baza sentinței este deci o activitate importantă în cadrul procesului judiciar și, prin urmare, ea nu trebuie să existe doar enunțativ, ci să fie realizată prin acordarea și recunoașterea tuturor drepturilor și libertăților procesuale ale părților, mai ales față de inculpat și partea vătămată, în momentul în care procurorul și-a încheiat misiunea de prezentare în ședința de judecată a probelor în sprijinul învinuirii și formulează concluzii de natură a răsturna prezumția de nevinovăție – principiu fundamental ce guvernează întregul proces penal.

Este de menționat faptul că la aprecierea totalității probelor acumulate pot fi incluse atât dovezi veridice, cât și inexacte. Până când nu vor fi apreciate de către instanță toate probele administrate, nu se poate spune care dintre acestea sunt exacte și care pot pune la îndoială situația de fapt. Anume aprecierea întregului probatoriu oferă posibilitatea de a trasa concluzii corecte cu privire la veridicitatea și semnificația fiecărei probe ca element individual. Prin urmare, sesizarea instanței de judecată trebuie să cuprindă nu doar probele coroborante, concludente și utile cauzei, dar și cele care urmează a fi apreciate critic, întrucât nu sunt confirmate și întemeiate.

În așa mod, organul de urmărire penală prin hotărârea sa scoate în evidență aprecierile și concluziile sale, nelăsând loc de interpretări în defavoarea sa.

Din acest considerent este necesar de remarcat faptul că pe parcursul întregului pro-

Considering that the sentence can radically influence the life of some people, the judge must be fully aware of the reality of all the circumstances of the criminal case, so that he can be sure that the sentence he will pronounce is correct [9, p. 305].

Analyzing the duties of the judge and the essence of the trial of cases, we note that the assessment of evidence during the trial phase is one of the most important moments of the criminal trial and not only of the prosecution phase, because all the evidence gathered during the prosecution phase and the amount of work carried out by all the subjects of the trial is reflected in the solution to be given by the court following this complex activity.

Thus, the assessment of the evidence on which the judgment is based is therefore an important activity in the judicial process and, therefore, it must not only be enunciative, but must be achieved by granting and recognizing all rights and procedural freedoms of the parties, in particular, against the defendant and the injured party, when the prosecutor has completed his mission to present evidence at the judicial meeting in support of the accusation and formulates conclusions that could overturn the presumption of innocence - a fundamental principle that governs the entire criminal process.

It should also be noted that both, truthful and inaccurate evidence may be included in the assessment of the totality of the evidence gathered. Until all the evidence is assessed by the court, it is not possible to say which evidence is accurate and which may cast doubt on the factual situation. It is only by assessing all the evidence that it is possible to draw correct conclusions as to the veracity and significance of each piece of evidence as an individual element. Therefore, the referral to the court must include not only corroborating, conclusive and useful evidence, but also that which is to be critically assessed as being unconfirmed and unfounded.

In this way, the prosecuting body's decision highlights its assessments and conclusions, leaving no room for interpretation to its disadvantage.

For this reason, it should be noted that in the whole criminal process, the assessment of

ces penal, aprecierea probelor este efectuată de mai mulți subiecți, iar acest lucru ar putea împiedica determinarea unor chestiuni importante îndreptate spre condamnarea persoanei, sau, datorită pozițiilor diferite a fiecărui subiect de apreciere, pot apărea viziuni eronate asupra naturii și importanței probelor administrate. Astfel, acest lucru scoate în evidență importanța, rolul și angajamentul pe care îl au acești subiecți de drept și care în baza propriilor convingeri se expun asupra soartei celorlalți participanți la proces.

Analizând per ansamblu cele expuse, se conturează ideea că sintagma de „intimă convingere” a subiectului aprecierii probelor trebuie tratată întotdeauna prin prisma existenței a două laturi: cea subiectivă și cea obiectivă, unde din prima fac parte factorii umani: psihologie, sentimente, emoție, în timp ce latura obiectivă reprezintă un vector legal ce definește realitatea și independența de conștiința, iar aceste două componente mereu sunt interdependente.

Generalizând cele expuse, putem conchide că aflarea adevărului în cauzele penale este posibilă doar în baza unei aprecieri libere a probelor conform propriei convingeri de către autoritatea judiciară ce înfăptuiește justiția, iar în acest sens libertatea de convingere a judecătorului sau a organului de urmărire penală poate fi înțeleasă totalmente numai dacă are ca efect „modificarea” acestor participanți la proces dintr-un mecanism de aplicare a legii, într-un subiect care înțelege că rolul său constă în restabilirea echității sociale, chiar și prin necesitatea aplicării unor măsuri de constrângere.

În final, expunându-ne punctul de vedere cu privire la aprecierea suficientă a probelor în cadrul procesului penal, considerăm că pentru stabilirea adevărului într-o cauză penală, un rol foarte important revine controlului judiciar, deoarece întreaga activitatea de înfăptuire a justiției este efectuată de unii subiecți care sunt întâi de toate oameni și deci pot admite din imprudență unele greșeli. Prin urmare, anume controlul judiciar din partea procurorului și a judecătorului face posibilă depistarea la timp și înlăturarea deplină a erorilor judiciare depistate. Aprecierii probelor, efectuată în diferite faze a procesului penal și de către diferiți subiecți oferă garanții suficiente cu referire la efectuarea unui proces echitabil.

evidence is carried out by several subjects, and this could prevent the determination of important issues aimed at convincing people, or different views of a subject may appear different. erroneous views on the nature and importance of the evidence administered. Thus, this highlights the importance of the role and commitment of these subjects of law, who, based on their own beliefs, are exposed to the fate of the other participants in the process.

Analyzing the above as a whole, the idea is outlined that the fear of “intimate conviction” of the subject of the assessment of evidence must always be treated through the existence of two sides: the subjective and the objective where human factors are part of the first: psychology, feelings, emotion, while the objective side is a legal vector that defines the realization and independent of consciousness, and these two components are always interdependent.

In general, we can conclude that finding out the truth in criminal cases is possible only on the basis of a free assessment of evidence according to one’s own conviction by the judicial authority administering justice and in this sense the freedom of conviction of the judge or criminal prosecution body can be understood. totally only if it has the effect of “modifying” these participants in the process from a law enforcement mechanism, in a subject that understands that its role is to restore social equity even by the need to apply coercive measures.

Finally, in expressing our view on the sufficient assessment of evidence in criminal proceedings, we consider that for the establishment of the truth in a criminal case, a very important role belongs to the judicial control, because the entire activity of the administration of justice is carried out by some subjects who are initially human and of course can inadvertently admit some mistakes. Therefore, the judicial review by the prosecutor and the judge makes it possible to detect in time and completely remove the detected judicial errors and the assessment of the evidence carried out in different phases of the criminal process as well as by some different subjects, offers sufficient guarantees regarding a fair trial.

Referințe bibliografice

Bibliographical references

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova. Publicat: 05-11-2013 în Monitorul Oficial Nr. 248-251 art. 699.
2. Crișu A. Drept procesual penal. Partea generală. Ediția a 4-a. București: Hamangiu, 2020, 255 p.
3. Dolea I. Drepturile persoanei în probatoriul penal. Ed. Chișinău 2009, 417 p.
4. Levasseur G., Chavanne A. Droit pénal et procédure penale. Ed. Sirey, Paris, 1972, 329 p.
5. Lupașco L. , Conceptul „libera apreciere a probelor” vis-a-vis de conceptul „intima convingere a judecătorului”, articol științific în Revista Națională de Drept, Chișinău 2021, 240 p.
6. Neagu I. Tratat de procedură penală, 1997, 732 p.
7. Tulbure A, Tatu M. Despre convingerea organelor judiciare, Revista de Drept Penal 1/02, 76 p.
8. Tonoviceanu I, Tratat de drept și procedură penală, vol. IV, 550 p.
9. Бурмагин С. Соответствие приговора внутреннему убеждению судьи // Сибирские уголовно-процессуальные и криминалистические чтения (Federația Rusă), 2017, nr.1, 305 с.
10. Бюллетень Верховного Суда РСФСР, 1997, №1, с.15; 1998, №1, с.10-11, №4, с.11-12, №5, с.19. <https://supcourt.ru/documents/newsletters/?year=1997> (accesat la 14.03.2022).
11. Сеницын. А. Особенности оценки достаточности доказательств судом в стадии судебного разбирательства в первой инстанции по уголовным делам // Журнал „Закон и право” (Federația Rusă), 2019, nr.7, 128 с.
12. Чельцов М.. „Советский уголовный процесс”. Ed. Moscova 1962, 503 с.

Despre autor:
Alexandru STOLEARENCO,
ofițer superior al Catedrei „Drept penal
și criminologie”
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI,
master în drept,
e-mail: stolearenco.alex.xd@gmail.com

About author:
Alexandru STOLEARENCO,
superior officer at the Chair „Criminal law
and criminology”
of the Academy “Ștefan cel Mare” of the MIA,
e-mail: stolearenco.alex.xd@gmail.com